

TERRA RUBRA

Full informatiu de la Vila de TARROJA - Any 15 - juliol-agost de 2004 - Núm. 89

EDITORIAL

La vila de Tarroja, per la seva situació i gràcies al millorament de les xarxes viàries, ha aconseguit una molt bona rotonda que, si bé d'una banda impressiona, de l'altra et fa sentir seguretat. Provablement som molts que la trobem adient i encertada.

Ara resta, per acabar, el tram de carretera fins a Sant Ramon. No sabem quan es farà, perquè fa tants anys que se'n parla de fer-la que sembla que els més interessats ja hem abaixat la guàrdia per urgir-la.

Amb tot el tram fet segurament molts més hi transitarien i ens farien adonar més de la bona situació de la vila i de les possibilitats que avui potser encara té.

És important i potser urgent que es faci el tram de carretera la qual pot facilitar més el futur de Tarroja, però encara és

més important que els tarrogencs creguem que les possibilitats de futur s'han de treballar i que ens cal cercar un nou esperit, més actiu i dinàmic, una visió que ens permeti apostar, amb el risc que això suposa, per camins de desenvolupament i obrir-nos per facilitar l'arrelament de famílies i, amb elles, de llocs de treball.

Per què no unim esforços per aconseguir un bon projecte de futur?

La rotonda ha estat un pas, ara falta la resta!

NOTÍCIES

● Com cada any el mes de juliol, l'activitat a la piscina de la nostra vila és molt intensa, els banyistes no es deixen perdre un dia per a remullar-se i fer broze a ple sol. També els cursets de natació pels petits ha seguit la tònica de cada temporada d'estiu. Divendres dia 30 de juliol a la tarda amb la seva cloenda, es repartimen de diplomes i xocolata amb coca per tots.

● Mentre uns es remullen a la piscina, altres, cerquen la frescor de la tarda asseguts en un banc de pedra, amb ganes de fer tertúlia.

● Dins el programa de Festa el mateix divendres dia 30 de juliol, cap a la vesprada, sopar de germanor al poliesportiu, amb molt bona afluència de comensals. A la mitja nit continua la festa amb l'actuació del Mag Humorista Ventriloc, Selvin, que donà pas al ball de nit, amb Jordi Sugar.

Dissabte al matí a primera hora, pedallada i esmorzar, val a dir que no fou gaire concorreguda, llàstima !

A les dotze, animada cercavila i jocs de cucanya pels menuts, a la plaça nova, acompanyats dels grallers i gegants de Sanaüja.

A les sis de la tarda tirada de bitlles, on tots els afeccionats van poder paticipar i a les 11 de la nit, ball a la Plaça Nova i Nit de Roc al poliesportiu, aquest darrer organitzat pel jovent. Tot i que a la Plaça Nova no i hagué un ple total , moltes estones s'organitzà un ball força animat. Els vilatants, sobretot a primera hora, vam anar del ball de la Plaça, a la nit de Rok, al poliesportiu, ja que les dues activitats eren bones per a seguir. Caldria remarcar l'actuació del Sebas, cantautor, que s'acompanyà amb guitarra i armònica i ens deleità una primera hora de la nit força interessant.

Diumenge, la Festa Major segueix, i a la plaça de la Bàscula per a divertiment de tots els petits, parc infantil i un trenet que donava la volta a la vila, un recorregut força divertit.

La missa solemne, com cada Festa Major, a quarts d'una del migdia i a la sortida vermut a la Plaça Nova per tothom.

Com cada any, Exposició al local de la Plaça Nova **"Dibuixos d'una època"**, autor: Fermí Riba Miret. Un retorn al passat a través de programes de mà de pel·lícules de cine d'època, digne de ser visitada, per la seva originalitat i treball acurat que reflectia, dels personatges cinematogràfics.

Conjuntament també s'han exposat manualitats dels nens de la vila treballats amb l'ajuda de la seva monitora Lucia Guerrero.

La sessió contínua de ball a la tarda donà el toc final a la festa. Desitgem que hagi sigut molt bona per a tots els tarrogencs i els qui ens han volgut acompanyar

● Ca l'Assunció, els mesos de juliol i agost, ha obert les portes per rebre nous veïns, que afavoreixen sens dubte la nostra vila amb la seva presència. Ramon Folch i Mercè París han volgut gaudir del silenci, de la tranquil·litat i sobretot de la fresca marinada, que al capvespre, Tarroja els pot oferir. Els desitgem bona estança a la nostra població i que, quan se'n vagin,

conservin de la vila i dels tarrogencs un bon record.

● El dia 17 de juliol passat es va celebrar a la nostra parròquia de Tarroja el Bateig d'Èric Pérez i Garcia,. Els seus pares són David Pérez Guerra i Rosa Mª Garcia Rescalvo i l'àvia materna Rosario Rescalvo Jiménez (Cal Lluc). Enhorabona!

● Canvi de Junta a l'Associació de dones "El Lilà". Després de la reunió dels seus membres el passat dia 25 de juliol, quedà configurada amb els següents membres:

Presidenta, Lucia Guerrero

Vicepresidenta, Mercè Diaz

Secretaria, Susana Gonzalez

Tesorera, Asun Secanell

Vocals, Anna Solé, Montse Viladrosa i Teresa Codina, Assumció Francàs

● El dia 11 d'agost Armand Verdés i Franquesa compleix 94 anys. Moltes felicitats!

● Defuncions: Anton Camps Toldrà, morí a Igualada el dia 12 de juliol a l'edat de 92 anys. Nascut a Tarroja, veí de cal Tella durant molts anys. El nostre condol a la família.

UNA NOTÍCIA DE 1919 DE LA CONSTRUCCIÓ DE LA CARRETERA QUE UNEIX TARROJA AMB CONCABELLA

Un article anònim publicat al número 151, corresponent al dia 16 de març de 1919, del periòdic *cerverí* *Nuevo Ambiente* ens permet saber que, en aquell temps, s'inicià la construcció de la carretera que havia d'unir Tarroja amb Concabella a través de les poblacions de Sedó, Riber i Hostafrancs i que, posteriorment, arribaria fins a Mont-roig. Oficialment, era un tram de la carretera que aniria de Tarroja a Balaguer. Sembla que les gestions de l'alcalde de l'Aranyó foren decisives per aconseguir la realització de l'obra. El cost d'aquesta carretera entre Tarroja i Concabella, que tenia poc més de quatre quilòmetres i mig, fou valorat en 66.686 pessetes i s'establí un període de dos anys perquè la seva construcció fos portada a terme.

Des de Cervera, aquestes obres que milloraven la comunicació entre les poblacions de la vall del Sió foren considerades com una important font de riquesa que havia de beneficiar a

tots els habitants del territori. L'article, titula "De enhorabuena", així ho demostra: «La comarca del Ció está de enhorabuena. El día 5 del actual mes de marzo será otra fecha memorable para Cervera y su comarca. El acto de subasta del trozo segundo de la carretera llamada oficialmente de Balaguer a Tarroja, pero que en realidad es de esta villa hasta Montroig y que comprende la sección de Concabella, Hostafranchs, Ribé, Cedó y la dicha villa de Tarroja, llena el anhelo de tantos años suspirado, ya que una comarca tan fértil, tan poblada y tan hermosa verá realizada una necesidad tan vital como es la construcción de su ansiada carretera.

Merced a las reiteradas gestiones de nuestro particular amigo el alcalde de Arañó don Jaime Recasens, no cesando un momento de hacer prevalecer sus buenas amistades políticas, se ha conseguido que el país del Ció lograra sus deseos y que el

---

día cinco del actual pudiera celebrarse la subasta del segundo trozo, adjudicándose a don José Edreira, uno de los empresarios de mayor empuje de la provincia, siendo su buena fama y su gran competencia garantía segura en la pronta y excelente construcción de esos 4 kilómetros, 600 metros, que median entre Concabella y Tarroja, valorados en 66.686 pesetas, señalándose un plazo de dos años para su construcción.

Cervera, que será tanto más próspera y rica cuanto más florecientes sean los pueblos que la circundan, no puede menos de sentir hoy honda satisfacción al ver como por su comarca va tegiéndose, cada día con mayor espesor, esa malla de vías de

comunicación que tanto necesitaba.

Los pueblos del Ció, hoy con este segundo trozo y mañana con el resto que quedará desde Concabella hasta Montroig, entrarán de lleno en la plenitud de su vida, sus abundantísimos frutos sufrirán un aumento de valor por la facilidad de su extracción, sus necesidades todas quedarán plenamente satisfechas con la realización de esta prometida carretera.

Felicitémonos, pues, Cervera y su comarca por la consecución de esta obra y aprendamos una vez más que sólo con constancia, con fe y con entusiasmo se llega a la consecución de todos los ideales».

JOSEP M. LLOBET I PORTELLA

Full informatiu de la Vila de Tarroja

Consell de Redacció: *Josefina Carulla, Josep Coma, Josep Condal, Narcís Saladríques, i Mercè Torra.*

Col·laboradors: *Jeroni Artigas, Josep M. Llobet, Ramon Castellà, Jaume Secanell, Alba Vallés, Núria Verdés i Ramon M. Verdés.*

Correcció: *Servei Comarcal de Català del Consell Comarcal de la Segarra*

<http://www.terrarubra.org>

c/e: revista@terrarubra.org

Els articles publicats reflecteixen únicament l'opinió de llur signant.

Núm. de compte per als subscriptors: 2013 0315 22 0200665270

Edita: **«Comissió d'Estudis Tarrogencs»**

C/ de l'Església, 1 - Tel. / Fax 973 52 00 65 - 25211 TARROJA

Muntatge i impressió:

Saladríques, S.L. - Font, 7 - 25250 BELLPUIG

Dip. Legal: L-2107 - 1990

Generalitat
de Catalunya

Consell
Comarcal
de la Segarra

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS
Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Ajuntament
de Tarroja

LA RABASSA

Com que ja som a Montpalau farem una “francesilla” i en lloc de recular altre cop cap a la carretera de Sant Guim i pujar cap a Freixenet, travessarem el poble i pujarem cap als plans del “Pa sec” on trobarem l’antic camí ral, que si seguíssim cap a ponent ens portaria a Cervera; seguint-lo com ho fem en direcció a sol ixent, tot veient unes magnífiques vistes de les valls del Sió i de l’Ondara i jugant a saltar i parar amb la via del ferrocarril que creuarem, si no recordo malament, tres vegades, farem cap al poble de La Rabassa.

El nom de La Rabassa, tot i que el suposo molt antic fa referència a un costum que hi havia al país molts anys endar-

rera. Veureu: quan un propietari tenia terres ermes o boscos que volia posar en conreu, o més cap ací, quan a principis del segle XIX la fil-loxera va arrabassar les vinyes i calia arrencar els ceps morts i replantar o sembrar de cereal, si pel que fos no volia o no podia fer-ho personalment les donava en “rabassa” a qui les volgués desermir i conrear. Degut a la feinada que hi havia en netejar-les i adequar-les als nous cultius aquestes “rabasses” es donaven per molt poc lloguer i per molt de temps, (algunes arribaven als cent anys) cosa que més tard va donar molts maldecaps als propietaris a l’hora de voler-les redimir.

Seguint el camí en baixada passarem per dintre el poble. Poques cases però ben arreglades, situades vora l’esglesiola que ens queda a mà esquerra, conformen el poblet que es despenja des dels plans cap a la vall del Ondara. No se de cert quants habitants té, però no són pas masses i tots o quasi tots són vells coneguts meus. Com ha passat a la majoria dels pobles de les nostres contrades des de l’edat mitjana, generacions i generacions de bons pagesos han donat solera als renoms de les cases que no citaré per allò de no descuidar-me’n alguna. No importa gens; només parlant de La Rabassa un ja sap a qui hi trobarà.

Una cosa que ja fa temps volia explicar i que avui em ve de perles per allò d’acabar d’omplir l’article és que, a la nostra roda-

---

lia els pagesos de les cases velles de pobles propers acostumem a conèixer-nos quasi tots; fins i tot sense haver tingut mai una conversa ni una relació, tots sabem que aquest es Fulano de tal poble, aquell Zutano de tal altre i aquell altre Perengano del poble de mes enllà. Tan es així que si malgrat no haver parlat mai en alguna ocasió es tracta de relacionar-se, acostumem a tractar-nos familiarment com si ens haguéssim conegut de tota la vida. I és que realment es així; pot ser que nosaltres no ens coneguéssim personalment però les famílies segur que es coneixien i també segurament aquest coneixement ve de segles endarrera.

Un detall curiós per acabar aquest tema: els pagesos vells acostumem a identificar-nos pel renom de la casa; Un es “Fulano” de tal lloc i l’altre “Zutano” de tal altre; possiblement haurem estat parlant cinquanta anys amb ells al mercat o en trobar-nos pel carrer i malgrat això i la familiaritat que ens tenim, igual no sabem com es diuen de nom i quasi segur que ignorem completament el seus cognoms. Son “Fulano” i “Zutano, de tals cases de tals pobles i per a nosaltres n’hi ha prou i de sobres.

I anant a l’historia antiga de La Rabassa, l’única dada que hi fa referència l’he trobat a l’obra “Castells de Catalunya” la meva font habitual d’informació i diu breument que l’any 1162, Bertran de Garrigosa (1) feu donació d’un alou en terme del castell de “Ravaça”, a favor del monestir de Santa Maria de l’Estany.

(1).- ¿Que qui era aquest Bertran de Garrigosa?. Ni punyetera idea.

SANT GUIM VELL

No cal dir que totes les dades que venen tot seguit es refereixen a Sant Guim de la Rabassa o Sant Guim Vell com també es coneix, ja que com tothom sap, l’actual Sant Guim de l’Estació, tot i ser actualment cap de Municipi, és un nucli de recent formació.

L’any 1078, trobem el testament d’Adelaida, germana d’Amaltrud i de “Sant” Eriball, noms relacionats amb el castell de Cardona.

Era muller de Guille, fill de Mir, a qui fa marmessor juntament amb Arnau Fruga i “Fulcus Raimundi”. Deixa llegats a Castellfollit de Riubregós, Sant Pere de Casserres, Sant Vicens de Cardona i a Sant Mateu de Bages. Era senyora del castell de Sant Guim.

Era viuda de Guerau de qui havia rebut els alous de Guàrdia, Palamors, Sant Guim, Vilalta, Cavallers, Cuadres i Fillo-la, els quals llegà al seu actual marit, als fills dels dos i a les filles que tenia d’en Guerau.

Deixa els seus fills i filles “in baiulia de Raimundus vicecomis et de Borrellus Bonefilii” i el castell de Sant Guim en la batllia de Bernat Berenguer.

En un document signat pel vescomte de Cardona hi consta també la signatura d’un “Berengario Bernardi Frexanet” suposem que fill del Bernat Berenguer anomenat com a custodi del castell de Sant Guim.

Consta que el castell de Sant Guim de la Rabassa fou propietat de la família Calders.

MATEU SOLÉ

PENA PER JOIA

“Allí vaig fer pensament
de descalsar-me darrera
seu i de cenyir-me la
cerda seráfica”

Jacint Verdaguer

Aquell darrer viatge de maig del 1502, per tal de trobar el pas vers un estret que el dugués per aigües desconegudes de l'Oceà Pacífic a l'orient, tal com tenia indicat feia temps en un portolà, fou la prova de foc del gran navegant.

Ja que semblava que, després de les contrarietats i humiliacions que hagué de suportar entre els homes per tal d'afirmar els seus coneixements i drets, alguna força superior volgués posar a prova la capacitat de sacrifici enviant-li també la fúria dels elements.

Sospitosa, li va semblar a l'Almirall Colom, aquella aparent calma que trobà a les aigües antillanes a la seva arribada. Aquell saltar agitat dels dofins al voltant de les naus com si volguessin aixoplugar-se dins. Aquell silenci absolut i la falta de vent que mogueu les veles, el portaren a observar l'horitzó com a vell llop marí que present una gran tempestat.

Estava neguitós perquè una de les naus era poc velera, li faltava costat per a sostenir el velam i amb qualsevol moviment posava el bot baix de l'aigua. No confiava en ella, i menys per aquell viatge d'exploració en que pretenia poder trobar el pas que buscava des de que va començar el descobriment.

La Illa Isabela li quedava prop i, pensant que podria aconseguir allí una altra nau més adequada, va enviar el seu lloctinent, el capità de la Gallega en Pere de Tarreros, amb una nota pel Comanador de Lares, Nicolás de Ovando, que el substituïa en la governació per reial ordre, en la que sol·licitava l'entrada a la vila: aquella terra pròpia que li havia esta presa i prohibida de trepitjar des de la seva detenció i captivitat.

Però, el Comanador no tan sols li va negar l'entrada, sinó que no tingué tampoc en compte les generoses advertències que li va donar respecte a la inconveniència de la sortida de la flota de trenta dues naus que es dirigien a la península

la. Pressentiment vell marí, que fou motiu de menyspreu per part dels seus oponents, donat que s'aprofitaren per a ridiculitzar-lo com a vaticinador que tan sols citava ja profecies i anunciava calamitats.

Molt li dolgué a l'Almirall la negativa i la desconsideració vers la seva autoritat, però estava acostumat a capejar els temporals. Així que, considerant impossible l'ajut d'aquells brètols, es refugià juntament amb els seus setze llegendes del port de l'illa dominicana, a un altre que li oferia accés segur per a les naus, al que va posar el nom de Port Vell. Decidint esperar allà la pressentida tempesta, acompanyat del seu jove fill Ferran, del seu germà Bartomeu i de molta altra gent senzilla.

Les naus que estaven a l'illa de Santo Domingo continuaren carregant mercaderies arracades de la suor dels malmesos indígenes. Després embarcaren els homes, entre els que estava aquell superb enemic de l'Almirall, el Comanador Francesc de Bobadilla, que l'havia foragitat de manera violenta dels seus legítims càrrecs de Governador General i de Virrei, enviant-lo a la península carregat de cadenes i sota l'acusació de traïció als sobirans. Rancúnia que tan sols podia venir d'una antic afront entre ells per motius polítics durant la guerra civil catalana. També l'acompanyava en Francesc Roldán, cap dels revoltats contra els Colom, i instrument i excusa de la seva destitució. Anava en el viatge com a presoner el cacic dominicà Guarionex, que tan bravament havia resistit les pretensions de dominar el seu poble. Junt amb un germà de Joana de Torres i Agramunt, tutora del príncep Joan, Antonio de Torres, a qui l'Almirall tenia en gran afecte.

Sortiren de port segur i es dirigiren cap el perillós pas de la Mona, aquell petit canal entre les illes de Santo Domingo i de Sant Joan de Puerto Rico, per tal de retrobar la ruta més directa a occident. Estant a l'altura d'aquesta petita illa –que era propietat de l'adelantat en Bartomeu Colom– albiraren una gran frescor, que els marins en diuen “el clos” pel fet de no

---

deixar veure res, que en breus moments els va envoltar.

Les aigües s'encreparen violentament. L'altura de les ones feia esglai, i l'escuma semblava que estigués bullin en un foc. El vent començà a bufar violentament empenyent les naus unes contra les altres, fent cruixir els aparells, trencant els

pals i fent que l'aigua envaís les cobertes. Se sentiren els crits de la gent implorant pietat, però semblava que s'haguessin lliurat tots els dimonis retinguts en aquella enganyosa bonança i volguessin destruir-ho tot fins acabar amb tot el que tingués vida.

De sobte es veié un núvol que semblava formar-se en el mar i pujar al cel juntament amb l'aigua, i que fent un remolí grandios anava absorbent totes les naus que estaven al seu abast. De manera que, en poc temps no va quedar ni rastre d'elles ni de la seva gent, ni tan sols es pogueren trobar les seves despulles.

Per l'Almirall Colom, que estava a resguard al Port Vell, i per la seva gent, aquella catàstrofe degué semblar un judici diví, donat que s'emportava aquells enemics que foren motiu de les seves desgràcies, que li feren la vida impossible i l'amenaçaren de mort diverses vegades. Encara que fou ben conscient que en quedaven altres més poderosos, el seu gran esperit lluitador no es va afeblir.

Aprofitant la calma posterior decidí anar explorant les terres a la vora de Jamaica, però es va veure impossibilitat per la manca de vent. Llavors, quan volgué tornar a terra, es va trobar una nova tempesta que li impedí de fer-ho durant molt de temps.

Les naus es malmetien, la gent passava molt treballs i vigílies per tal de no embarrancar en aquelles costes desconegudes, i alguns emmalaltien per la falta de descans i pel neguit de no saber si se'n sortirien.

Va començar a ploure a bots i barrals, els trons i llamps queien com a projectils sobre les naus, de tal manera que se'ls esperaven, en qualsevol moment, que fossin abraçats pel foc i enfonsats a l'abisme. Les descàrregues elèctriques eren tan fortes que pensaven que eren els de les altres naus els qui disparaven l'artilleria

per tal de demanar socors, perquè s'enfonsaven. La pluja era tan espessa que va durar varis dies sense parar, talment com si s'hagués destapat el diluvi. La gent de les naus desesperada i fatigada pels sofriments desitjava la mort per tal de gaudir de la pau.

Llavors Colom va decidir de cenyir-se el cordó franciscà. I mentre en el fanal de popa cremava un ciri beneit, llegí en mig d'un gran silenci i de la gent agenollada i temerosa, uns versets de l'evangeli de Sant Joan, alhora que mantenia la seva espasa alçada amb la punta dirigida vers la tempesta que els amenaçava de mort. I quan ja semblava que era la fi, va arribar la calma.

I un nou espectacle els va omplir de pànic, en veure al voltant de les naus els taurons obrint unes descomunals boques famolenques que tractaven de saltar a coberta, com si els anunciessin que la seva fi era irremeiable, i esperaven per devorar-los. Però aquells homes tragueren forces d'on pogueren acceptant el repte de la lluita, i decidiren fer una carnisseria amb les armes de que disposaven, els hams de cadena. De manera que, donant cops a mansalva tenyiren el mar de color rogenc amb la sang d'aquelles bèsties, que s'escorria entre les bordes al pujar-les per utilitzar-les com a bastiments.

L'Almirall va quedar prostrat per l'esforç i el reuma, encara que no va deixar de guiar-los a un port segur. Finalment, a la vigília de Reis entrà a la desembocadura d'un riu al que posà el nom de Betlem en record a Crist, fins continuar en un altre anomenat Veraigua, on reposaren.

Aquí no acabaren els seus mals, però nosaltres farem una pausa per tal de reflexionar sobre aquesta història. Ressaltem el fet que tan sols els que confiaren amb la seva experiència sobrevisqueren

i que, encara que no podia evitar les calamitats que comportava l'exploració del desconegut, ens demostrà sempre un gran valor i confiança en la finalitat dels seus projectes. Posem de relleu que, junt amb la saviesa que sols s'aconsegueix amb l'esforç i els sofriments, hi ha el pensar que quan no es pot lluitar amb els desigis de la Naturalesa, una altra força estabilitzadora restablirà l'equilibri perdut.

ALBA VALLÈS

Bibliografia i Notes

1. Bartolomé de las Casas, *Historia de las Indias*, Fondo de Cultura Económica, Mèxic, 1986
2. Annette Busut, *Francisc d'Assís i els franciscans en la Catalunya medieval*, Barcelona, 1992

ELS MERCEDARIS DEL CONVENT SANTUARI DE SANT RAMON NO NAT, AL SERVEI DE LA MANRESANA

Aprofitem l'avinentsa del mes d'agost, en el que s'escau la festivitat de Sant Ramon, per a publicar un article que ens va fer arribar en Ramon Farré i Verdés de Sant Ramon, el qual ens parla de les darreres cuejades del domini feudal a la parròquia de la Manresana.

Pel procés de traducció, manca de temps, i altres inconvenients..., no ha pogut ser publicat abans a la nostra revista. Celebrarem que el gaudiu!

Els Mercedaris del Convent Santuari de Sant Ramon no nat, al servei de la Manresana

Els pares Mercedaris del Santuari de Sant Ramon no nat fa setanta dos anys que estan al servei de la parròquia de Sant Jaume de la Manresana. Aquesta parròquia va pertànyer al bisbat de Lleida fins el dia primer de gener de l'any 1956: data en la qual va passar a formar part del bisbat de Solsona.

El servei dels mercedaris a la parròquia de Sant Jaume, té l'origen una vegada acabada la guerra civil, que tantes morts i patiments va portar al nostre entorn. A l'avanç imparable de les tropes "nacionals" els mercedaris es van fer càrrec de la parròquia de la Manresana, el mes de març de 1939, previ acord amb el bisbat de Lleida. Com que els religiosos mercedaris tenien la seva residència a la veïna població de Sant Ramon, ja no va ser necessària la casa rectoral de La Manresana que anteriorment solien ocupar els sacerdots seculars.

Degut a l'estat de ruïna de la primitiva rectoria, fa uns anys es van fer obres de neteja i restauració, d'aquesta manera va ser recuperat el magnífic absis romànic de

l'església, que podem contemplar en tota la seva bellesa. Ens consta documentada l'existència de l'església romànica de la Manresana des dels darrers anys del segle X. El 1742, aquesta mateixa església va ser renovada i ampliada considerablement.

Els Orígens de la Manresana i del seu nom

En el segle XI, La Manresana fou un feu dels comtes de Manresa; el seu casalot (llogaret) en el cim d'un petit pujol era presidit per una torre forta i de grans dimensions, anomenada "torre manresana" ja que feia la funció d'assenyalar com si fos un lloc fronterer, els límits del comtat de Manresa i de la mateixa manera on començava el domini de la Vegueria de Cervera. Les primeres cases del poble van ser construïdes a la part baixa, al mateix costat del castell i fent al·lusió a la "torre manresana" van adoptar el nom de La Manresana.

Quan els àrabs es van retirar de les terres de Lleida, la primera església de l'entorn fou la capella del castell. Els pocs habitants del poble que tenien les seves cases a l'entorn del castell van treballar pels senyors de la dita fortalesa i van passar a dependre obligatòriament d'ells en un règim de veritable esclavitud, al mateix temps que havien d'assistir als actes religiosos que els Senyors del castell presidien i que, per descomptat, celebrava un prevere vinculat totalment als Senyors.

Amb el pas dels anys, com en tants altres pobles, els habitants de la Manresana van intentar independitzar-se dels Senyors, per a convertir-se en pagesos humils, però autònoms i, poc a poc, van anar construint la seva pròpia església comunitària, la que actualment encara es conserva, tot i que durant uns quants segles van haver de seguir pagant impostos força elevats als Senyors del castell i que bàsicament consistien, en grans quantitats de cereals de la seva collita. L'any 1862, una Ordre del Govern va abolir tots aquests impostos i tributs, així van poder per fi gaudir de millor benestar per ells mateixos i les seves famílies.

La Processó del Corpus en La Manresana

No sabem des de quan data la processó de Corpus a la Manresana, però sí ens consta, que era obligada la visita a la capella del Castell, pel sacerdot i els fidels des de que el poble va construir l'església comunitària, tot i que no venia de camí. El sacerdot amb el Santíssim a les mans, juntament amb tots els feligresos havien de complir cada any amb aquesta imposició des dels temps feudals. La processó seguia el seu recorregut normal, fins arribar a l'església parroquial, lloc d'on havia sortit. En alguns llocs del recorregut es disposava provisionalment de

petits altars els quals servien per fer l'adoració al Santíssim Sagrament en breus pauses que la processó feia.

Hem de fer constar que el Senyor Marquès del Castell, assistia cada any a la processó, però només en el recorregut que feia per l'itinerari del seu castell. Mai va assistir en el recorregut que la processó feia pel poble.

Amb la renovació litúrgica, després del Concili Vaticà II poc a poc es van anar suprimint les visites d'origen feudal que les comunitats parroquials feien als diversos castells i llocs no comunitaris. Així també es va fer a la Manresana.

El castell i les terres, amb els temps es van anar venent i en aquest moment no queda cap rastre dels Senyors de la Manresana.

Darreres pressions del Marquesat a la parròquia

El 2 de maig de 1951, el bisbe de Lleida, Monsenyor Aureli del Pino, va visitar l'església de Sant Jaume de la Manresana, ja que encara pertanyia al bisbat de Lleida i fou llavors quan es produí el darrer episodi de pressió al poble per part del Senyors del Castell.

En aquell moment regentava la parròquia de la Manresana el P. José Rivas del convent Mercedari de Sant Ramon i tenia com a superior el P. Pablo Mateo Conde.

D. Joaquim Sarriera, marquès de la Manresana, va saber amb anticipació que el senyor bisbe visitaria la parròquia i el poble, així doncs uns dies abans, feu acte de presència intentant conversar amb els seus habitants per tal de convèncer-los que el dia de

la visita del Senyor Bisbe, en saludar-lo i besar-li l'anell li demanessin un rector per la parròquia de Sant Jaume, fet que substituiria els PP Mercedaris. El dia assenyalat va arribar i els parroquians entre la pressió i la temença que el senyor del Castell els havia infós, els costava prendre partit. El Marqués els havia assajat i repetit constantment la frase que havien de repetir al senyor Bisbe "Señor Obispo, queremos párroco"; i els havia advertit que ell estaria prop i escoltaria per si repetien bé aquestes paraules. El senyor Bisbe, en sentir repetir tantes vegades la mateixa frase, es va estranyar i tot i que anava observant a cadascun dels parroquians que la repetia, no donava resposta a la dita comanda.

Hem de fer constar que la gran majoria no es va pas deixar enganyar ni tampoc va pronunciar la sabuda frase al senyor Bisbe. Més endavant, mig en broma i mig en serio la frase "Queremos párroco" es convertí en una dita humorística que la gent repetia fent broma per l'ocurrència, traduïda humorísticament al català "**volem parràco**". Un temps més tard el senyor Bisbe s'assabentà de la tramoia i de l'acudit que n'havia sortit en la seva visita.

Tots els feligresos de la parròquia de Sant Jaume, estaven més que satisfets del servei que donaven els PP Mercedaris i no volien de cap manera canviar en el futur.

El P. José Rivas i el P. Pablo Mateo Conde, amb gran serenitat van ajudar a salvar aquest inconvenient que el senyor marquès va promoure a la pacífica i ben servida parròquia de la Manresana.

Relació de PP Mercedaris que han servit a la Parròquia de la Manresana:

P. Antonio Gómez	(1939-1942)
P. Valentin Moliner	(1963-1966)
P. Esteban Portugal	(1942-1944)
P. Mariano Lucas	(1966-1968)
P. Jesús Lorenzo	(1944-1945
P José Zaporta ^o	(1968-1969)
P. Fèlix Tovar	(1945-1949)
P. Francisco Sancho	(1969-1973)
P. José Rivas	(1949-1952)
P. Severiano Peláez	(1973-1976)
P. Tomàs Puyol	(1952)
P. Fèlix Tovar	(1976-1985)
P. Jesús Lorenzo	(1952-1954)
P. Florentino Luís	(1985-1994)
P. Esteban Portugal	(1954-1956)
P. Jesús Garcia	(1994-1998)
P. Ignacio Zúñiga	(1956-1957)
P. Bernardino Llorente	(1998-2000)
P. Florentino Luís	(1957-1958)
P. Juan Miedes	(2000...
P. Antonio Abella	(1958-1960)
P. Àngel Tello	(1960-1963)

RAMON FARRÉ I VERDÉS

NITS DE TV

“La nit, la nit és llarga, la nit...”

(Raimon)

“Pourquoi, pourquoi, Seigneur,
Seigneur qui fit le monde,
pourquoi tu fit la nuit si longue,
si longue si longue pour moi”

(Père Duval)

És molt probable que algunes nits no pugueu aclucar l'ull. Et gires d'un cantó, de l'altre i que no, que no ve la son. Un recurs, si no teniu company al costat a qui molestar, és connectar la TV. Les conseqüències poden ser imprevisibles. Us podeu trobar amb la conseguda pel·lícula del psicòpata que estrangula una noieta però que, finalment, és castigat caient d'un lloc alt, tenim perversions a dojo, pornografia barata, i violència en qualsevol instant. No entenc perquè tanta gent que no veuen TV de dia i s'han d'empassar la nocturna (penso, sobretot, en malalts, en gent gran, en persones aïllades), no entenc perquè han de passar per un patiment similar. Els programes nocturns tenen una tendència mòrbida, desesperençadora, desequilibrada. Jo aconsellaria més aviat passar obres com “Els Pastorets” d'en Josep Mª Folch i Torres, per exemple. I encara censurant alguns fragments on apareix el dimoni.

El passat 21 de Juliol, jo passava per hores altes, i se'm va ocórrer a mitja nit posar la cadena 1. Els dos programes que s'emeteren semblaven mantenir un cert interès. Es parlà, en una espècie de reportatge, de la figura de Jesucrist. Ja sabeu que en aquesta classe de programes es pretén una espècie d'intent cultural, cultural i científic,

fixeu-vos que sempre s'esmenta aquesta paraula. Teòricament, els autors són experts o mig entesos en el tema escollit. De vegades, en el cas de taules rodones hi ha figures conegudes i tot. D'altres dóna la impressió que hi participa algú que passava accidentalment per allà l'estudi.

Del programa esmentat se'n podria deduir que hi ha temes històrics dels que se'n pot mig dubtar o dubtar del tot. De Jesucrist deien que molts fets de la seva vida són indiscutibles (provats científicament). D'altres punts sorgien versions curiosíssimes: que si tenia germans, que si era analfabet, que no sabem si va estar per aquí o per allà, hi ha qui troba que el miracle dels pans i dels peixos podria estar una mica inflat, etc.

Van acabar el programa i, tot seguit, apareix el següent títol: EL SECRETO DE COLÓN. Sense proposar-s'ho. Van passar amb tota impunitat d'una història de més de 2.000 anys a una altra molt més recent i

controvertida. Vaig pensar: potser han tret alguna conclusió d'aquelles restes de restes de cendres, per a les quals hi han concedits pressupostos notoris (TERRA RUBRA us en informà degudament per via de la meua modesta ploma). Jo, personalment, d'aquestes cendres només em fa dubtar la pols que hauran generat amb tants segles. Ho veus a casa mateix. Passen un parell de dies, passes el dit per un moble i ja hi notes la pols. Doncs, imagineu la pols acumulada pels racons després de més de cinc cents anys. La pel·lícula, perquè tractava d'una pel·lícula amb tots els ets i els uts. Tota mena de mitjans tècnics, visuals, amb imatges reals de llocs actuals. Tot preciós. El de menys era el text. Tot girava entorn de la més pura ortodoxia. El genovès, perquè naturalment era genovès, s'havia inspirat per navegar cap a terres americanes amb un pilot desco-

negut, naufrag, un home que li hauria revelat un secret. El secret de que existien unes terres llunyanes, a on s'hi podia arribar girant sempre cap a l'Oest. No hi havia perduda, es veu. Es com quan dones instruccions a un foraster: "Vosté tiri sempre avall que ja trobarà la Rambla".

La pel·lícula considera que Colom era de família humil i que deu aprendre de lletra gràcies a alguna beca de l'estat castellà o portuguès. Hi juga molt fort Portugal en aquesta versió filmada del secret. Potser el fet de que han quedat campions de futbol influeix ara per reivindicar altres proeses que es desconeixien. També es diu que Colom havia localitzat àrabs a Amèrica que ja habitaven aquelles terres abans del 1492. Com hi havien arribat? Home, si veiem que en petites embarcacions es veuen amb cor d'atrasellar l'estret de Gibraltar sense ofegar-se tots, podem creure que foren ben capaços de construir una caravel·la i, girant sempre a Oest, ensopegar amb terres del Nou Món.

No hi faltà la referència al monestir de La Ràbida. No esmentaren res de Palos. Ho deuen guardar per la segona part de la pel·lícula.

Així, doncs, si no podeu dormir a les nits, teniu la possibilitat d'enterar-vos de "troballes científiques d'alt contingut" i fer-vos una cultureta. I que consti que ja ho hem dit altres vegades: sempre que hi ha una ofensiva envers el nostre pobre Colom, no fallen mai les contraofensives. Apareixen cendres, noves nacionalitats, trencacolls i cartes que no lliguen. I és que es veu que hi ha algú o alguns que si un dia s'haguessin d'empassar que COLOM era català, quedarien afectats per una mena d'enrabiada solemne i de conseqüències imprevisibles per a la seva salut. Déu no ho vulgui.

DIONÍS PRAT

L'ERMITA SANT MIQUEL EN LA MEMORIA POPULAR

Els records de l'ermita de Sant Miquel, pel que a mi respecta es remunta, a la més pregona infantesa. No devia tenir més de quatre o cinc anys que el meu padri, el Bep de Fonolleres que li deien però que en realitat havia nascut aquí a Castellnou, em va contar la vella llegenda de la princesa encantada amaimestressa d'aquesta ermita, el poble i el castell, de tot el qual ara només queden les runes. Resulta que una mala fada va condemnar la bonica princesa a moure's en el regne de les tenebres i que solament es podia fer-se visible una sola vegada cada cent anys, precisament la nit de Sant Joan. La darrera vegada que es va apareixer ho va fer a un pastor que venia de tancar les ovelles a la pleta. La princesa tenia tota l'aparença d'una noia senzilla que rentava l'abugada al safareig del poble:

-Que us estimeu més, pastor, la bugada o la bugadera? Duien que va preguntar la princesa.

-El pastor, materialista, va respondre:

-La bugada!.

Amb un sospri de pena la princesa va dir:

-Cent anys més em toca d'estar encantada -i va desaparèixer.

No, no n'era de vella la princesa ni n'és ara, perquè cent anys per a ella són com un dia per a nosaltres. Almenys així ens ho contaven els padrins.

Van passar els anys i quan ens va arribar l'edat d'allargar les correrries una mica més lluny de l'habitual, per allà als deu anys, un bon dia la nostra colleta, cadascú amb el

berenar embolicat amb un tros de paper de diari, d'un de vell que les mares havien comprat al'Aleix, vam enfilem cap a les Tudeles i, un cop en aquesta partida, camí amunt cap a l'ermita. El poble ensorrat ens va fer una mica de respecte i també ens la va fer la porta oberta de l'ermita. Però no podíem pas fer veure que teníem por i un darrere l'altre cap a dintre falta gent. Només entrar, allà a mà esquerra vam fer suposupò amb el malindro amb el sarcòfag obert i quasi ple d'ossos. A terra hi havia els dos lleons de pedra que quasi ni ens els vam mirar, els ossos ens captivaven més. No, no vam profanar la tomba que ja prou n'estava, però sí que vam tocar aquells ossos i vam discutir si si eren costelletes, si eren del braç, de la cama o... Passada una estona, i acostumat els ulls en aquella mitja foscor -en aquells temps la volta del temple encara estava intacta- vam acabar d'explorar el reinte. Allà a la dreta de cap a cap de la paret lateral hi havia una frase de dues ratlles que ens va captivar més que els ossos. Encara recordo com començava. Deia així: "Mans barroeres que profanareu aquest... temple ?, ermita ?" i aquí la memòria ja fa anys que m'ha fallat i no sé com continuava, només puc dir-vos l'acabament que feia així: "Compadieu-vos-en!" A tots ens va commoure i això que no érem pas allò que se'n diu de pasta d'àngel. Vam agafar un bocí de carbó, potser el mateix que havia servit a l'anònim escriptor i, en una vora a la dreta de la porta, vam escriure, potser amb no massa propietat: "Els compadits" i a continuació tots vam escriure el nostre nom. Val a dir que no eren

els primers noms que hi havia escrits a les parets.

Ens havíem fet gana i vam sortir par a berenar que prou ens l'havíem afanyat.

Encara estavem desfent el paquetet quan a un esgarra crieu de la colla se li va ocórrer de dir:

“Però hem tocat ossos i ara tocarem el menjar. I si haguessin mort d'un mal dolent?”

Ja n'hi va haver prou. Com si n'hi hagués de mals bons que et porten al cementiri! El cas era que el dilema era gran i d'aigua allí no n'hi havia ni en cel ni en terra. Juraria que no vaig ser sol, però, personalment, vaig resoldre el problema rentant-me a raig d'aixeta, una refregadeta de mans en una mata de timó i, per acabar, una bona passada pel cul dels pantalons. Van quedar unes mans netíssimes, i a endrapar les dues llesques de pa amb oli, unes gotes de vinagre i un tall de cansalada viada.

Boníssim!

No va ser l'última visita que la nostra colla vam fer per aquells indrets perquè a més de l'ermita amb la seva llegenda, el poble en runes amb una casa que mantenia un pany de paret com un puny aixecat al cel i un cup amb tots els cairons nets i llunts, sem-

pre hi descobríem coses noves. Per exemple el pi de cal Mariagna il'alzinerera surera. Dos arbres únics.

El pi de cal Mariagna era un pi pinyoner que feia unes pinyes com l'almosta i, ara que ja deu haver prescrit, puc dir que feien uns pinyons la mar de bons. Em penso que d'altres de la colla us dirien el mateix.

L'alzinerera també era un senyor arbre situat a l'altre costat de la vallmirant cap a llevant i relativament prop de Malgrat.

Aquests dos arbres ens van impressionar molt perquè en aquells temps en tot el terme de Tarroja no hi havia cap arbre d'aquestes dues espècies. Ara em pregunto: encara hi són?

Sí, l'ermita de Sant Miquel i els seus voltants, tenien una estranya fascinació pels joves que començaven a veure el món i, segons es podia deduir per la collada dels noms que veïeu en les parets de l'ermita, també tenien un gran atractiu per a la gent gran del veïnat que de tant en tant, hi feien una visita.

I prou, potser algun altre dia, si a Déu plau, tindré més records del pou de la memòria.

JOSEP COMA

CAIXA CATALUNYA

Tel. 973 53 16 73 - Part. 973 53 16 06 - Av. Mil·lenari, 38 - 25200 CERVERA

Hostal
Laumet
Fundat el 1890
TORÀ

Ctra. Barcelona-Andorra, s/n
Tel./Fax 973 47 30 77
25750 TORÀ (Lleida)
www.svt.es/caljaumet
e-mail: caljaumet@svt.es

Pells
Sant Ramon

Av. Santuari, 15 - ☎ 973 52 42 43
SANT RAMON